

Rövid beszámoló a Multimediális Textológiai Műhely első konferenciájáról

A Multimediális Textológiai Műhely első konferenciája 1991. október 18—20. között került megrendezésre Pécsen, az Akadémiai Bizottság székházában.

Az MTM 1991. április 26-án alakult meg, elsősorban tanulmányi és ezzel összefüggő célokkal. Mukájába szeretné bevonni a magyar egyetemeken, főiskolákon, kutatóintézetekben dolgozó, a verbális és/vagy multimediális szöveg tanulmányozásában érdekelt szakembereket, illetve kapcsolatot találni külföldi kutatókkal — szervezetekkel.

Az alakuló ülésen PETŐFI S. JÁNOS javaslatot tett az 1991. évi programra — ez alapján a tagok, illetve a csatlakozni kívánók és érdeklődők júliusban két kérdéssort kaptak (az egyiket a verbális szövegről mint multidiszciplináris kutatási objektumról, a másikat a multimediális kommunikátumokról mint multidiszciplináris kutatási objektumról): az erre adott válaszok adták az egyik alapját a konferencia megbeszéléseinek.

A konferenciát PETŐFI S. JÁNOS nyitotta meg. Első napirendi pontként KERTÉSZ ANDRÁS tanulmánya (Megjegyzések egy általános szemiotikai textológia tudományelméleti háttéréhez) került megtárgyalásra; mivel a szerző maga nem tudott megjelenni, a vitát PETŐFI S. JÁNOS vezette fel. (A dolgozatot egyébként a konferencia más anyagaival együtt a résztvevők előzetesen kézhez kapták.) A megbeszélés célja elsősorban annak tisztázása volt, hogy hogyan helyezhető el a multimediális kommunikátumok általános tudománya (egy általános szemiotikai textológia) a kommunikációval foglalkozó, vagy még tágabban, a humán tudományok sorában; ahogy KERTÉSZ ANDRÁS fogalmazott: „mi is az, amit valójában művelnek”. A vitában olyan alapkérdések kerültek felszínre, mint pl. a KERTÉSZ ANDRÁS által kidolgozott moduláris tudományelmélet kapcsán az analitikus vagy konstruktív tudományelmélet problémája; a tudományos kommunikáció, a tudományos megismerés és a tudományos igazság kérdésköre; a természet- és a társadalomtudományok módszereinek hasonlósága — különbsége; a pluralitás és az interdiszciplinaritás viszonya. Bár a vita nem zárult egyértelmű konszenzussal, illetve konklúzióval, mindenképp megfelelő fogódzókat adott a (multimediális) szövegekről való gondolkodásunk vizsgálatához, illetve „hogyan tovább”-jához.

A második nap programjának alapjául PETŐFI S. JÁNOS MARCELLO LA MATINÁVAL közösen írt tanulmánya (Egy általános szemiotikai textológia centrális aspektusai) szolgált. Bevezetésként PETŐFI S. JÁNOS ismertette a dolgozat alapkoncepcióját, kiemelve az elmélet legfőbb továbbgondolandó, kidolgozásra váró aspektusait. Röviden bemutatta egy jelkomplexus komponenseit egy hárommédiájú példa segítségével, majd részletesebben elemezte a teoretikus explikatív — strukturális interpretáció faktorait és bázisait tartalmazó modelljét. Hangsúlyozta, hogy egy interpretációban reprezentált faktorok adekvát elemezhetőségének/megvitathatóságának alapfeltétele a regulált (kanonikus) reprezentációs nyelvek létrehozása — ez kell legyen a multimediális kommunikátumok kutatásának egyik fő feladata.

A vita során többek között olyan kérdések merültek fel, mint a szöveg és a szövegkontextus (vehiculum és vehiculumkörnyezet) elhatárolása; a vehiculum formá-

lis organizációjának problémája (pl. hogy inherens vagy külső, az elemzéssel bevitt elvek mentén bomlik-e fel egy-egy szöveg); a különböző médiumú szövegek figurájának és notatiojának elkülönítése; a vehiculumkörnyezet és relátumkörnyezet sajátosságai. Mindezek még élesebben domborodnak ki a kontextus (a szöveg „rendeltetészerű„ használati, illetve a tudományos vizsgálat (meta)kontextusa és a relevancia (milyen kontextusban tekinthetjük relevánsnak a szöveg, kép stb. elemeit) problémák tisztázása során.

A vita lezárása után a délután hátralevő részében egyrészt a beküldött anyagok, másrészt a jelenlevők válaszai alapján megpróbáltuk körvonalazni a műhely további tevékenységének főbb irányait; illetve rámutatni a legfontosabb feladatokra — egyúttal megkértük azokat, akik nem válaszoltak a kiküldött kérdéssorra, illetve aki csak most csatlakozik a műhelyhez, hogy utólag pótolják ezt.

Az utolsó napon szintén gyakorlati kérdések kerültek terítékre. PETŐFI S. JÁNOS röviden vázolta elképzeléseit egy 1992. nyarán megrendezendő, nyári egyetem jellegű nemzetközi konferenciáról. Javaslatot tett a meghívandó előadókra, illetve a konferencia lehetséges tematikájára, majd tisztáztuk a legfontosabb tennivalókat a szervezés megkezdéséhez. Ezután a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola kiadásában megjelenő Szemiotikai szövegtan textológiai sorozat további köteteinek tartalmi kérdéseiről esett szó, lehetséges összekapcsolásáról a műhely munkájával, az MTM keretén belül készülő dolgozatokkal, egyéb munkákkal, amik itt kapnak publikációs lehetőséget.

Farkas Edit